

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ВИЩИЙ
ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**Матеріали навчально-методичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ТА
ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ,
ІННОВАЦІЇ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

Чернівці 2019

Редакційна колегія:

Бойчук Т.М. (голова), Геруш І.В. (заступник голови), Сокольник С.В. (відповідальний секретар), Зорій Н.І., Ходоровський В.М., Москалюк В.Д., Глубоченко В.Г., Савка І.Г., Сорокман Т.В., Білоокий В.В., Паліброда Н.М., Пашковський В.М., Грачова Т.І., Петринич Г.Й., Ткач Є.П., Федів О.І., Колоскова О.К., Кузняк Н.Б., Геруш О.В., Плеш І.А., Пашковський В.М., Хлуновська Л.Ю. (секретар).

Актуальні питання вищої медичної та фармацевтичної освіти: досвід, проблеми, інновації та сучасні технології: матеріали навчально-методичної конференції (Чернівці, 17 квітня 2019 р.). – Чернівці, 2019. – 579 с.

У збірнику містяться матеріали навчально-методичної конференції педагогічних працівників Буковинського державного медичного університету, які висвітлюють методичні, методологічні, організаційні і психологічні проблеми додипломної та післядипломної підготовки лікарів, провізорів, медичних сестер, фармацевтів, можливі шляхи вирішення цих проблем у сучасних умовах. Окремі розділи збірника присвячені узагальненню досвіду впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, використанню інформаційно-комунікаційних технологій підтримки навчального процесу, приділено увагу питанням формування інноваційного, гуманістичного, демократично-орієнтованого освітнього простору, який забезпечить умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості та конкурентоспроможності майбутнього фахівця.

Усі роботи представлені в авторській редакції.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (протокол №8 від 28 березня 2019 року).

циклу, який триває десять днів, лікарі-інтерни повторюють раніше вивчене та засвоюють основні групи препаратів, що застосовуються в комплексному лікуванні внутрішніх хвороб, їх основні механізми дії, покази та протипоказання до застосування, можливі побічні ефекти. Значна увага приділяється також питанням взаємодії лікарських засобів та складанню схем індивідуалізованої фармакотерапії. Велика увага приділяється вивченню клінічної фармакології засобів для лікування артеріальної гіпертензії, таких серцево-судинних захворювань як ішемічна хвороба серця, різні види порушень ритму, в тому числі пароксизмальних, та невідкладних станів, що супроводжуються високою смертністю. При вивченні препаратів, особливо кардіологічної групи, обов'язково проробляється інформація, заснована на доказах (результати різноманітних досліджень), щодо впливу окремих препаратів на тривалість життя, якість життя, прогноз, виживання та ін. Детально розглядаються питання клінічної фармакології протибактеріальних засобів та принципи їх раціонального застосування. В процесі навчання лікарі-інтерни здійснюють курацію хворих та складають схеми фармакотерапії, враховуючи клінічні дані, наявну супутню патологію та вік пацієнтів з подальшим обговоренням та корекцією схеми лікування. В навчальному процесі широко використовуються тематичні тестові завдання відкритого банку даних ліцензійних іспитів «Крок 2» та «Крок 3». Співробітниками кафедри створені набори клінічних задач з тлумаченнями та еталонами відповідей. Під час проведення занять контролюється рівень підготовки лікарів-інтернів з лабораторних та інструментальних методів дослідження з використанням наборів клінічних та біохімічних аналізів, електрокардіограм, рентгенограм, комп'ютерних спірограм тощо. Власне ці матеріали широко використовуються для вивчення клінічної фармакології як на додипломному, так і на післядипломному етапах. Велику допомогу у засвоєнні дисципліни надає можливість дистанційного навчання, на сервері якого розміщені всі необхідні для вивчення матеріали та тести для проведення контролю рівня отриманих знань.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВЕДЕННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

В.І. Чебан

Кафедра соціальної медицини та організації охорони здоров'я

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Відповідно до положень нормативно-правової бази з питань підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах освіти (ВНЗО), аспірантура є основною формою навчання та забезпечення науково-педагогічними працівниками ВНЗО. Тому для аспірантів є особливо актуальними проблеми усвідомлення теоретичних, методологічних, методичних основ, технологій та організації науково-дослідницької діяльності.

За період навчання у вузі або роботи в спеціальному науковому закладі студент (науковець) опрацьовує різні форми звітності та контролю. Реферати,

доповіді, звіти, статті, дисертації – невід’ємна частина його професійного життя. Дисертаційна робота є заключним етапом науковця. Серед переліку вимог до майбутніх науково-педагогічних працівників першочерговим завданням є набуття знань, умінь та методологічних навичок у наукових дослідженнях для здобуття наукового ступеня.

В Україні науковедення регламентується Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність», який є основою цілеспрямованої стратегії щодо забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки. У Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що наукова і науково-технічна діяльність у ВНЗО є невід’ємною складовою освітньої роботи та здійснюється з метою інтеграції наукової, навчальної та виробничої діяльності в системі вищої освіти. Для аспіранта є важливим організація та планування наукового дослідження, а саме: визначення теми та плану роботи:

1. Накопичення наукової інформації за темою дослідження. Література з визначеної теми повинна бути вивчена якомога найширше, проте без великої ретроспекції (до 5-7 років).
2. Оволодіння методами дослідження.
3. Написання перших частин роботи.
4. Організація власного науково-довідкового апарату. Вже на перших етапах роботи слід дотримуватися вимог про організацію і збереження наукової інформації та первинної документації.
5. Підготовка та виконання наукових рефератів. З метою узагальнення накопиченого матеріалу з проблематики, що досліджується, виявлення суперечливих моментів, нових аспектів та перспектив дослідження - необхідно обговорювати їх в колі спеціалістів та зацікавлених осіб.
6. Робота над рукописом наукового твору. Робота над оформленням результатів наукового дослідження (реферат, доповідь тощо) проходить ряд стадій: накопичення інформації; систематизація та узагальнення первинних матеріалів; підготовка проектного варіанту рукопису; редагування рукопису. Вибір (постановка) теми або проблеми дослідження. Вдале і обґрунтоване вирішення цього питання значною мірою визначає доцільність та результативність всього дослідження. Тема наукового дослідження може бути складовою частиною наукової проблеми, так само як і проблема може входити до складу наукового напрямку. Написання наукових робіт має за мету: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних та практичних знань зі спеціальності застосування цих знань при вирішенні конкретних наукових та педагогічних завдань; розвиток та засвоєння навичок самостійної роботи та опанування методикою дослідження й експериментування; з’ясування підготовленості для самостійної роботи в умовах сучасного реформування медичної галузі, прогресу науки. Структурною особливістю наукової роботи є її планування. До безпосереднього написання роботи можна приступати лише після того, як зібрано та вивчено фактичний матеріал, що дозволить вирішити поставлену проблему. Значний за обсягом і різноманітний за змістом матеріал має бути належно систематизований, викладений у відповідній послідовності. Необхідно врахувати як рішення основних питань, так і окремі деталі. У вступі визначається: ціль та завдання, об’єкт та предмет дослідження, обґрунтовується вибір теми та її актуальність, відмічається новизна,

теоретична цінність і практична значимість роботи, наводиться опис принципів, методів та прийомів дослідження, композиції наукової роботи, характеризуються матеріал та джерела дослідження. Перший розділ найчастіше буває оглядовим, в ньому подається аналіз історичних складових теми дослідження. Тут міститься реферативний виклад (оціночного характеру) наукових досліджень із визначеної проблеми, визначається коло невирішених питань, межі явища, яке досліджує автор цієї роботи, розкриваються теоретичні передумови вивчення досліджуваної теми. У другому розділі (та наступних розділах, якщо вони є) міститься опис процесу дослідження, висвітлюється методика і техніка дослідження, досягнутий результат. У завершальній частині узагальнюються підсумки дослідження: висновки, плануються перспективи подальшої роботи в межах зазначених проблем.

Цикл навчання у аспірантурі передбачає ознайомлення з основними положеннями законодавства України про науку, організацією та інформаційно-методичним забезпеченням наукових досліджень, сучасними інформаційними технологіями їх супроводу, основними засадами клінічної епідеміології, біоетики і доказової медицини, принципами створення автоматизованих баз даних та сучасними методами біостатистики, вимогами ДАК України до оформлення і представлення результатів наукових досліджень. Значна увага приділяється вимогам щодо підготовки публікацій у вітчизняних та закордонних журналах тощо.

Наука генетично пов'язана з освітою. І саме на вищі медичні навчальні заклади покладаються завдання формування наукового світогляду майбутніх фахівців. Успішне оволодіння навичками наукових досліджень і творчої роботи аспірантам допомагає гармонійне включення в професійну діяльність, трансформування наукових знань у площину їх практичного використання.

ВИКОРИСТАННЯ ДІАГНОСТИЧНИХ, ПРОГНОСТИЧНИХ ТА ЛІКУВАЛЬНИХ ШКАЛ З ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ, КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ХВОРОБ

Т.Я. Чурсіна

Кафедра внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Одним з наукових напрямів сучасної клінічної практики, який швидко розвивається, є прогнозування захворювань і створення прогностичних шкал (Шк).

Сучасні тенденції розвитку клінічної медицини включають широке використання уніфікованих інструментів прогнозування, які базуються на результатах великих проспективних досліджень. Більш точна оцінка прогнозу захворювання дозволяє ефективніше використовувати матеріальний ресурс, включаючи хірургічні втручання та високотехнологічні пристрої.

НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ НА ЦИКЛІ «ФІЗИЧНА ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНА МЕДИЦИНА» О.С. Полянська.....	530
БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ФАХІВЦІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ Л.М. Рак, О.М. Юзько.....	532
ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ Л.В. Ринжук, В.Є. Ринжук.....	532
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ З АНЕСТЕЗИОЛОГІЇ ТА ІНТЕНСИВНОЇ ТЕРАПІЇ В.І. Ротар, О.В. Ротар.....	534
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОБ'ЄКТОВИХ НАВЧАНЬ З ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ О.Л. Сальніков, Я.П. Стефак, М.О. Белов, Л.П. Юрчук.....	535
РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ Б.П. Сенюк, С.В. Юрнюк, Л.Д. Борейко.....	537
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЗБОРУ ГРОМАДЯН ЗА ПРОГРАМОЮ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ В.І. Стефанчук, В.Д. Мойсюк, Л.Г. Логуш, І.М. Циркот.....	539
ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ «КРОК 3. ЗАГАЛЬНА ЛІКАРСЬКА ПІДГОТОВКА» НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ, КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ХВОРОБ О.С. Хухліна, О.С. Воевідка, В.С. Гайдичук, О.В. Андрусяк.....	540
ВИВЧЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ О.С. Хухліна, О.С. Воевідка, О.В. Андрусяк.....	541
МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВЕДЕННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ В.І. Чебан.....	542
ВИКОРИСТАННЯ ДІАГНОСТИЧНИХ, ПРОГНОСТИЧНИХ ТА ЛІКУВАЛЬНИХ ШКАЛ З ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ, КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ХВОРОБ Т.Я. Чурсіна.....	544
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ НЕВРОЛОГІЇ ЛІКАРЯМ-ІНТЕРНАМ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА» О.Б. Яремчук.....	545
ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЦИКЛІ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ ЛІКАРІВ «ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ОСНОВНОЇ ПЕРИНАТАЛЬНОЇ ПАТОЛОГІЇ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СУЧАСНИХ ПРОТОКОЛІВ В КЛІНІЧНУ ПРАКТИКУ» С.М. Ясніковська.....	547